

IVAN MEDEK A CHARTA 77 NA PŮDĚ KATOLICKÉ EXILOVÉ ORGANIZACE OPUS BONUM

PETR PLACÁK

Ivan Medek and Charter 77 at catholic exile organisation Opus bonum

Abstract: The present article outlines the discussions and controversy between the political right and the left in the Czechoslovak opposition movement in the 1970s and 1980s, which continued in exile at colloquiums held by a Czech catholic organisation Opus Bonum that Medek – a Czech dissident, publicist and catholic activist – collaborated with.

Key words: Opus bonum – Charter 77 – Czechoslovak exile – Ivan Medek – Anastáz Opasek

Contacts: Mgr. Petr Placák, Ústav pro studium totalitních režimů, Siwiewcova 2, 130 00 Praha 3; petr.placak@ustrcr.cz

Nepodbízející se, neustrašená, a přitom ne agresivní, přímočará, ale neurážející, otevřená diskuse vedená z rozdílných pozic, hledisek a východisek při vědomí kulturní či společenské kontinuity je základem svobodné společnosti – předpokladem živého společenství, které se označuje za národ. Starost o výše uvedené, vyhocená nuceným odchodem z vlasti, byla náplní činnosti laické katolické exilové organizace Opus bonum a stejně tak byla vlastní i jejímu členu a spoluorganizátorovi Ivanu Medkovi.

Opus bonum (OB) bylo založeno v roce 1972 ve Frankfurtu nad Mohanem z popudu dominikánského teologa Vladimíra Neuwirtha a břevnovského opata Anastáze Opaska – dlouholetých politických vězňů, kteří po sovětské okupaci v roce 1968 zůstali na Západě, když jim komunistický režim odmítl prodloužit studijní pobyt v zahraničí.

OB, které se stalo platformou pro dialog různých názorových proudů uvnitř československého exilu, samo sebe prezentovalo jako „sdružení lidí dobré vůle, především křesťanů, lidí demokraticky smýšlejících, kteří chtějí podle svých schopností rozšiřovat přínos českého a slovenského národa do evropské kultury, toto dědictví předávat mládeži a přitom se též věnovat charitativním úkolům“, jak je uvedeno v informačním letáčku sdružení.¹

Vedle kulturní činnosti, organizování koncertů, výstav, literárních večerů, ediční činnosti se hlavní náplní sdružení stalo pořádání tematických konferencí, které byly zprvu orientovány na otázky spojené s uchováním a rozvíjením dědictví křesťanské kultury. Tzv. akademické týdny, navazující na obdobnou předválečnou iniciativu dominikánského

teologa Metoděje Habáně, pořádalo OB v Hünfeldu u Fuldy. Když byly diskuse v roce 1978 přeneseny do střediska Ackermann-Gemeinde, sesterské organizace OB v severobavorském Frankenu, byly semináře rozšířeny o problematické body existence Československa a z debat, které byly dosud určeny spíše křesťanské komunitě, se stala diskusní fóra s celoexilovým dosahem.

Ač se OB prohlašovalo za organizaci nepolitickou, celospolečenská témata, která se na jeho sympoziích probírala, byla navýsost politická a aktuální, jako byla symposia věnovaná událostem let 1948 a 1968, česko-slovenským a česko-slovensko-polským vztahům, nebo v Orwellově roce pořádaná konference *Československo 1984 – Život proti totalitě*. Pražský komunistický režim po právu viděl v OB jedno ze zahraničních center *ideodiverze*, jak zněl vnitřní termín pro otevřenou, komunisty nezmanipulovanou diskusi.

Ivan Medek se nemohl do aktivit zahraniční „ideodiverze“ nezapojit. V emigraci se neocítil jako uprchlík – z Československa odjel jako aktivní člen VONS a signatář Charty 77, který chtěl v exilu pokračovat v tom, co dělal doma. Zapojení do aktivit exilových struktur se pro něj rozumělo samo sebou a OB nemohl minout už jenom z toho důvodu, že se s jedním z duchovních otců celého podniku – opatem Opaskem – znal z Československa.²

„Milý Ivane,“ píše Opasek Medkovi 28. srpna 1978 okamžitě po jeho příjezdu do Vídně, „velice Vás po tolika letech aspoň takto upřímně a bratrsky pozdravuji! V těšení a naději na osobní setkání ještě v září, ale teprve asi v druhé polovině měsíce. Přijedu za Vámi.“ Opasek se dotazuje Medka

¹ Literární archiv Památníku národního písemnictví v Praze (dále jen LA PNP), fond (dále jen f.) Anastáz Opasek (nezpracovaný fond), informační leták OB, nedatováno.

² V knižním rozhovoru s Petrem Kotykem Ivan Medek říká: „V exilu jsme se spřátelili se spoustou báječných lidí. Řadu z nich jsem znal už z Čech, například opata Anastáze Opaska, pozdějšího arciepa břevoňského benediktinského kláštera, se kterým jsme organizovali setkání Opus Bonum ve Frankenu.“ Ivan MEDEK, *Malinký peníz na jeden telefonát do nového života. V rozhovoru s Petrem Kotykem*. České Budějovice 2010, s. 40.

Ivan a Helena Medkovi s Richardem Belcredim, cca 1980. Soukromá sbírka.

na situaci církve v Československu, včetně možnosti jejího medializování na Západě, informuje ho o tom, že OB chystá vydat sborník dokumentů o situaci náboženství v Československu, a ptá se: Pomůžete při tom?³

Medek mu 31. srpna 1978 odpovídá: „Milý otče opate, [...] situace u nás není jednoduchá. O jednotě církve se prakticky nedá hovořit.“ V církevní hierarchii i mezi kněžími převažuje podle něj opatrnost, která někdy přesáhne do přímé kolaborace s režimem. Pro věřící pak vystává otázka: „Mám poslouchat biskupa za každou cenu, i když hlásá něco, co se naprosto přiči mémú svědomí a je vlastně v rozporu s Pánem Ježíšem jen proto, aby byla zachována tzv. ‚jednota církve‘, nebo mám právo jít vlastní cestou, proti hierarchii a hledat pak ovšem Krista také někde jinde než v kostele?“ A v tomto smyslu klade řečnickou otázku: může to být následek izolace, ale je také možné, že československá situace je v něčem typická: „Možná, že je to obecná situace církve ve světě. O tom všem si povíme osobně.“⁴

Medek nejenže se sborníkem pomohl, ale jeho spolupráce s Opaskem, která začala prakticky okamžitě po jeho pří-

jezdu na Západ, trvala po celou dobu jeho exilu. V knize *Děkuji, mám se výborně* označuje Medek svou spolupráci s OB za důležitou kapitolu své emigrace: „Ve Frankenu se otevřela řada témat, o nichž by se jinak vůbec nehovořilo, například otázka února 1948, problém kolaborace, vztah k bývalým komunistům, role Edvarda Beneše, mnichovská kapitulace a další. Někdy tam pochopitelně došlo i k osobním konfliktům, ale ty se většinou ventilovaly v malém baru nebo v místní hospodě. Ovšem skutečnost, že se alespoň pro ten okamžik debaty podařilo integrovat nejrůznější názorové proudy československého exilu, doslova posadit jejich představitele za jeden stůl, považuji za nesmírně důležitou.“⁵

Charta 77 a křesťané

Kontroverzi vyvolalo hned v dubnu roku následujícího ve Frankenu pořádané sympozium věnované Chartě 77, což bylo téma na půdě katolické či křesťanské dosti ožehavé: Jak se postavit k doma ustavenému hnutí za lidská práva, u jehož zrodu stála řada tzv. reformních komunistů, a to včetně těch,

³ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie dopisu Anastáze Opaska Ivanu Medkovi ze dne 28. 8. 1978.

⁴ LA PNP, f. Anastáz Opasek, dopis Ivana Medka Anastázi Opaskovi z 31. srpna 1978.

⁵ Ivan, MEDEK, *Děkuji, mám se výborně*, Praha 2005, s. 95–96.

kteří v 50. letech sami pomáhali budovat represivní režim mimo jiné pronásledující křesťany všech vyznání?⁶

V tomto ohledu měli otcové-zakladatelé OB nezpochybnitelnou autoritu: opat Anastáz Opasek byl zatčen v roce 1949 a odsouzen za „velezradu“ na doživotí. Seděl dlouhých jedenáct let až do roku 1960, kdy jej „vystřídal“ Vladimír Neuwirth – ten byl zatčen v lednu 1961 a rovněž za „velezradu“, tedy organizování nezávislého kulturního a duchovního společenství, dostal čtrnáct let. Propuštěn byl až v dubnu 1968, několik měsíců po začátku tzv. obrodného procesu a byl tak de facto i Dubčekův vězeň.

Oba „staří kriminálníci“, kteří byli nuceni ve vězení leta spolunažívat – vedle podobně postižených – také se spodiňnou lidské společnosti, se kterou se i solidarizovali, patrně usoudili, že exkomunisté nemohou být horší než vrazi. Jakmile bylo prohlášení Charty 77 zveřejněno, Opasek „zbystril“. V dopise Neuwirthovi z 18. ledna 1977 píše o různých administrativních a finančních záležitostech ohledně nakladatelství OB a nakonec přidá poznámku: „Chartu 77 podepsalo 11 kněží, také Zvěřina. Jména dostanu.“⁷

O čtrnáct dní později 3. února 1977 s Neuwirthem pokračuje v rozebírání problémů spojených s financováním nakladatelství a v závěru pak přičiní celý odstavec: „Nemělo by se Opus bonum, případně s Křesťanskou akademií, vyjádřit k Chartě 77, když tak již učinil Observatore Romano (Alessandrini) a jménem Pax Christi kardinál Alfrink? Čeští katolíci na západě, jak vidím, zatím k tomu mlčí, oficiální církve v Československu jménem biskupa Tomáška to zavrhla – aniž vědí, co je v obsahu.“⁸

Charta 77 Opaskovi evidentně nedá spát a 19. února 1977 rozesílá spolupracovníkům z vedení OB návrh prohlášení k Chartě 77 a vyzývá je, aby se k němu vyjádřili. „Milí přátelé, již delší dobu mne znepokojuje myšlenka, zda není naší povinností vyslovit – Opus bonum – svůj souhlas s Chartou 77. Pokud tuto záležitost stačím sledovat, zde v zahraničí se zatím žádný nábožensky orientovaný, český nebo slovenský spolek či společenství, nevyjádřil,“ píše Opasek.⁹

Odpovědi jsem v jeho pozůstalosti, uložené v archivu Památníku národního písemnictví, nenalezl – možná věc s kolegy probral osobně či po telefonu, každopádně ještě koncem února se OB prostřednictvím svého předsedy Anastáze Opaska k Chartě bezvýhradně přihlásilo: „Opus Bonum, české, nábožensky orientované společenství ve Spolkové republice Německo a v jiných západních zemích, souhlasí s Chartou 77, vydanou 1. ledna 1977 v Praze,“ stojí v prohlášení zveřejněném OB v únoru 1977 ve Frankfurtu. „Jsme přesvědčeni, že od smrti Jana Palacha je vydání Charty 77 největší událostí v Československu. Jako věřící jsme zvláště vděční za to, že se signatáři vyslovili za svobodu náboženského vyznání v naší vlasti. Tato svoboda je od roku 1945 protiprávně a soustavně potlačována.“

Protože naši biskupové se nemohli svobodně k tomuto dokumentu vyjádřit, považujeme naše prohlášení za důležité. Jejich uveřejněné stanovisko bylo známými způsoby vynuceno.

Odvaha a statečnost signatářů, z nichž mnozí jsou nepolitické a věřící osoby, by měly být na Západě povzbuzením všem křesťanům a lidem dobré vůle, aby horlivě v duchu mezinárodních dohod pracovali pro svobodu a spravedlnost. Též Československo se zavázalo tyto dohody uskutečňovat.“ Podepsán je: „Dr. Anastáz Opasek, opat OSB, předseda Opus Bonum.“¹⁰

Před alibistickým odmítnutím Charty poukazem na osoby, které se aktivit Charty 77 účastnily, jde Opaskovi nejen o věc samu a projevení solidarity s pronásledovanými, ale i o tvář církve a snahu zmírnit prorežimní konformitu oficiální církevní hierarchie v Československu, která se od Charty distancovala, a zároveň získat křesťanské společenství pro hnutí za lidská práva jako pro věc, která je správná a všem společná – bez ohledu na vyznání, ideové či politické přesvědčení.

Když Anastáz Opasek kolegy vyzývá, aby se OB k Chartě přihlásilo, chce dodat svému naléhání váhu a argumentuje mimo jiné tím, že „Chartu podepsalo několik vynikajících katolíků i evangelíků i kněží“. A vedle Růženy Vackové a Josefa Zvěřiny jmenuje i Ivana Medka.¹¹

Ivan Medek, chartista a katolický laik, byl přímo předurčen přispět ke snaze posadit za stůl lidí nejrůznějšího ideového přesvědčení, národy a osudů, přičemž ví, že dialog s druhými, má-li být upřímný, a tedy smysluplný, musí začít u sebe, kritikou do vlastních řad: „Myšlenka křesťanství je neslučitelná s jakoukoli formou koncentrace moci. Každý pokus o její integraci do mocenských struktur odporuje evangeliu stejně jako snaha o vytvoření samostatných a z křesťanství vycházejících státních společenství, v nichž by Kristova výzva mohla být chápána především jako politický či sociální program,“ píše Medek na adresu církve a obecně křesťanského společenství v normalizačním Československu. „Mají-li být křesťané soli země, nemohou nikdy s žádným vládním systémem anonymně splynout. Jejich způsob hledání pravdy bude vždy v rozporu se sebejistotou charakteristickou pro všechny ideologie. Představa, že by se křesťané mohli stát mlčícími a nekritickými či dokonce aktivními spolubudovateli státu, jehož zřízení je založeno na mocensko-totalitních principech, je nesmyslná, protože pak by prostě přestali být křesťany.“¹² Je jasné, že Medek-křesťan nemůže Chartu 77 nepodepsat.

Spor o exkomunisty

Jedna věc je být sám k diskusi připraven, druhá pak je, jak se k tomu staví ostatní. Právě spojení laického katolického

⁶ Dilema spolupráce s ideovým protivníkem bylo jistě oboustranné. Jestliže se katolíci museli ve společném odporu proti normalizačnímu režimu v Československu smířit s exkomunisty, exkomunisté museli akceptovat katolíky. Zdeněk Mlynář se nejen účastnil debat na půdě katolického řádu, ale tento tajemník ÚV KSČ z reformního roku 1968 vykonal i pouť do Canossy, když se účastnil bohoslužeb, které byly v rámci symposií ve Frankfurtu uctívány dlouholetým komunistickým politickým vězňem Anastázem Opaskem.

⁷ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie dopisu A. Opaska V. Neuwirthovi z 18. 1. 1977.

⁸ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie dopisu A. Opaska V. Neuwirthovi z 3. 2. 1977.

⁹ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie dopisu A. Opaska spolupracovníkům z 19. 2. 1977.

¹⁰ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie prohlášení OB k Chartě 77 z února 1977, blíže nedatováno.

¹¹ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie dopisu A. Opaska spolupracovníkům z 19. 2. 1977.

¹² Ivan MEDEK v předmluvě ke sborníku Křesťané a Charta 77. Vydaly INDEX a Opus Bonum v Mnichově v roce 1980.

Od roku 1978 organizoval opat Anastáz Opasek se svými přáteli v hornofalckém Frankenu blízko čs. hranic setkání Opus bonum – tematická symposia a konference, které představovaly unikátní diskusní fóra československého exilu. Fotografie ze setkání v roce 1981. ANM – ČSDS, sbírka fotografií.

Jiří Pallas, Pavel Tigrid, Jaroslav Hutka, Karel Trinkewitz a Alexandr Tomský na setkání ve Frankenu v roce 1981. ANM – ČSDS, sbírka fotografií.

spolku s Chartou, u jejíhož zrodu stála řada bývalých komunistů, mnohé lidi pobouřila.

Poúnorový emigrant novinář Jaroslav Dresler, dlouholetý redaktor Rádia Svobodná Evropa (před svým odchodem do exilu působil v brněnských *Lidových novinách*), v tomto smyslu kritizoval OB, když – inspirováno Chartou 77 – zaměřilo své akce na celý exil a začalo na symposia, které organizovalo, zvat lidi napříč ideovými, kulturními i společenskými proudy a skupinami československé emigrace, levičáky stejně jako konzervativce, liberály, zelené či stoupence undergroundu – a také exkomunisty.

„Je otázka, zda se v politice můžeme řídit jen zásadami křesťanské morálky a teologickými argumenty,“ napsal Dresler. „Domnívám se, že dialog s některými bývalými předními čs. komunisty je přinejmenším neuvážený. Tito lidé se (nikoli ovšem kolektivně, ale každý individuálně) provinili proti demokracii a zejména porušili čs. ústavu a zákony včetně takzvané socialistické zákonnosti. Jiří Pelikán a Zdeněk Hejzlar měli podíl na čistkách na vysokých školách a zasáhli záporně do životů asi deseti tisíc mladých lidí. Zdeněk Mlynář hájil ještě na jaře 1968 komunistickou cenzuru a podepsal Moskevský protokol. A. J. Liehm byl reportérem na procesu se Slánským. Pavel Kohout byl jedním z hlavních zastánců stalinismu v literatuře. Svým jednáním se tito a jiní lidé pro práci v demokratické společnosti diskvalifikovali. [...] Jako politicky myslící a jednající český demokratický novinář nemohu a nebudu těmto lidem pomáhat, aby byli ‚salonfähig‘, a aby měli v demokratické společnosti vliv především na mládež.“¹³

Dreslerův hlas nebyl ojedinělý. Na kritiku předsednictva OB reagovalo prohlášením, ve kterém svůj postoj obhajovalo z křesťanského a obecně kulturního hlediska, které stojí před politikou a nad politikou.

„Pronikneme-li pestrým výrazivem kritik k jejich věcnému podkladu, lze je shrnout do dvou bodů,“ stojí v prohlášení. „Za prvé, že ‚děláme politiku‘ (při kteréžto výtce se předpokládá, že křesťanské sdružení by něco podobného dělat nemělo), a za druhé, že se ‚bratříčkujeme‘ či ‚spřahujeme‘ atd. s ex-komunisty, čímž cosi zrazujeme (jako třeba národ, církev, svědomí, mravnost atd).“¹⁴

První bod předsednictvo odmítlo jako bezpředmětný: starost o věci veřejné není politická činnost v běžném toho slova smyslu, ale je součástí existence člověka jako sociálního tvora a občana – křesťana z toho nevyjímaje, naopak. Podstatnější byla druhá námitka, zda je morální spolupracovat s lidmi, kteří se v minulosti podíleli na budování zločinného systému a mnoha lidem, byť třeba nepřimo, ublížili, jak to postuloval novinář Jaroslav Dresler, byť třeba v politické rovině.

Žalobník

Je pochopitelné, že vedení OB se v této věci odvolalo na příklad Ježíše Krista, který „vzal naše viny na sebe. Nedistancoval se od nich, ale ztotožnil se s nimi, a tím nás osvobodil od naší hříšné minulosti, což je i příkladem a výzvou pro

nás.“ Na rozdíl od moderních revolučních ideologií, které vykupují člověka poukazem na „hříšný“ systém, instituce, státy, národy či třídy, které je třeba odstranit, aby se člověk osvobodil, nahlízejí křesťané na člověka „realisticky“: vidí hřích v člověku samém a jediná cesta, jak se od něj osvobodit, spočívá ve snaze překonat sama sebe.

„Víme však též,“ pokračuje prohlášení předsednictva OB, „že vedle Ježíše je u božího trůnu i Satan, a ten, jak říká Písmo, neustále žaluje. Písmo ho nazývá Žalobníkem. Žaluje po pravdě, protože každý z nás má svůj vroubek; žaluje i po právu, protože se přitom odvolává na boží zákon, a přece je to žalování d’ábelské, protože je to žalování nenávistné. Neustále připomíná hřích, ne aby od něj osvobozovalo, ale aby jeho neustálým připomínáním v něm udržovalo, případně do něj nazpátek tlačilo. Neosvobozuje od hříšné minulosti, ale ve jménu spravedlnosti udržuje nadvládu hříchu.“¹⁵

Podle křesťanů z vedení OB je naproti tomu třeba bojovat proti hříchu v člověku, ne proti člověku samotnému, kterému je naopak třeba pomoci se své neblahé minulosti zbavit: „U nás komunismus let padesátých není totéž co komunismus let osmdesátých. Vyčpěl a potuchl,“ píše představitel OB. „Celá jedna generace dřívějších nadšených svazáků, jež byla oporou režimu, ztratila své iluze a prošla více či méně radikálním obratem. Lze poukázat na tolik příkladů. Nechtít vidět tuto proměnu, nechtít této generaci přiznat právo na ni, znamená tlačit ji nazpátek do její minulosti, kterou tak či onak, napůl či naplno, vnitřně překonala.“¹⁶

Výše uvedené pak platí o to víc, že OB se prohlašuje za instituci kulturní, která nesupluje a nechce suplovat politiku. Na akcích pořádaných tímto laickým katolickým sdružením vystupuje každý sám za sebe, přičemž diskutéry reprezentuje jen jejich řeč a chování. OB přitom razí zásadu: Máš co říci? Pověz! Všichni tě vyslechnou a zváží, cos pověděl.

Z výše uvedených důvodů pak OB prohlašuje, že „nehodlá při svém vedení založit odbor mravnostní policie či kádrové oddělení (samozřejmě opačného znaménka), jež by zkoumalo morálně politické ideologické ledví všech, kdo se nějak hlásí k účasti a spolupráci na jeho podnicích. Nikdo nás neustanovil soudcem nad svědomím. Jediným kritériem je odborná kvalifikovanost.“¹⁷

Rehabilitace veřejné diskuse

Jejich postoj k diskusi s exkomunisty ovšem neznamenal, že by katoličtí křesťané z OB chtěli revidovat své odmítavé stanovisko k marxismu, nebo vytvářet v exilu nějakou umělou národní jednotu či „národní frontu“, jak se ironicky ozvaly některé kritické hlasy. Na konferenci o Chartě 77, pořádané OB v roce 1979 ve Franken, Ivan Medek něco podobného odmítl s poukazem právě na chartovní společenství: „Nikdo, kdo Chartu podepisoval, do ní nevstupoval s představou, že by měl cokoliv slevit ze svých politických stanovisek, stejně tak, jako nikoho nenapadlo, že by je snad měl ostatním vnucovat,“ prohlásil Medek. „Charta nikoho ‚nesjednotila‘, ani sjednocovat nechtěla. Jsou a budou v ní lidé nejrůznějších osobních a politických přesvědčení. Je to pokus o vytvoření

¹³ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie prohlášení J. Dreslera o spolupráci OB s exkomunisty, nedatováno.

¹⁴ LA PNP, f. Anastáz Opasek, kopie prohlášení OB reagující na kritiku spolupráce s exkomunisty, nedatováno.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž.

skutečně svobodného společenství lidí, kteří spolu pracují, solidarizují se nejen mezi sebou.“¹⁸

Sjednocujícím prvkem není společně sdílený světonázor, ale „momenty etické“, které jsou bez ohledu na názorové přesvědčení univerzální a mohou podle něj založit spolupráci lidí jinak protikladného přesvědčení: „Myslím, že mohou [i. e. etické postuláty] dát smysl i naší práci zde a spolupráci s domovem. Ne proto, abychom rozpory mezi lidmi smaža-

li, ale abychom se naučili spolu nejen hovořit, nýbrž něco společně a pro domov dělat,“ říká Medek a zasazuje tuto spolupráci „na etickém podkladě“, jak ji viděl v Chartě 77 i exilovém OB, do rámce československých dějin minulého století. Vrací se k roku 1938, do období pomnichovské druhé republiky, které znamenalo „konec přirozeného vytváření politické opozice“, kdy byla „jedna část tehdejší politické struktury z veřejného života vyloučena ještě dřív, než přišli

Anastáz Opasek, v pozadí Josef Jelínek, jaro 1983. ANM – ČSDS, sbírka fotografií.

¹⁸ Archiv Národního muzea – sbírka Československé dokumentační středisko (dále jen ANM – ČSDS), f. Opus bonum (nezpracovaný fond), kopie příspěvku I. Medka z konference o Chartě 77 ve Franken, nedatováno.

Ivan a Helena Medkovi s Anastázem Opaskem a Dášou Vokatou, jaro 1983. ANM – ČSDS, sbírka fotografií.

Setkání Opus bonum v Rohru, 28. – 30. června 1985. Soukromá sbírka.

Němci“. Protinacistická jednota za války byla po roce 1945 vystřídána „umělou jednotou“ režimu Národní fronty, která měla „společné cíle, ale také společný hřích“ – ten podle Medka „někdy sjednocuje společnost daleko lépe, než krásné myšlenky“. Po únoru 1948 pak byly „prohrány všechny možnosti politického života, jak jsme jim do té doby byli zvyklí rozumět“, říká Medek, podle kterého politicky mrtvé formace Národní fronty nepřivedl k životu ani obrodný proces v roce 1968, což Medek demonstruje na jejich svorně zamítavém přístupu k obnovení sociální demokracie. Jediné autentické, živé politické společenství roku 1968 vidí Medek v nově založeném KAN a Klubu 231 a s nimi i v oživení potřeby „široké báze morální opozice proti totalitarismu, ať už je míněn jakkoli: Od počátku jsme si byli vědomi, že je třeba něco dělat. A hledat cesty [...] bez ohledu na nějaké

pozůstatky stranických seskupení. Šlo o něco důležitějšího. O možnost nalezení společných jmenovatelů pro společnou (trpělivou) práci.“¹⁹

Ivan Medek považoval Chartu 77, a stejně tak i aktivity OB, za iniciativu rehabilitující diskusi ve společnosti, která byla dílem násilně zglajchšaltovaná tlakem zvenku a dílem se sama tomu tlaku podvolila, nebo mu i vyšla vstříc – diskusi různých ideových proudů, která neznamena popření těch druhých, ale je základem svobodné a otevřené společnosti. To je podstata setkání organizovaných katolickým exilem ve Franken, stejně jako aktivit Charty 77 v Československu. Obě iniciativy, jedna doma a druhá v exilu, pomáhaly po selháních v roce 1938, po roce 1945 a znovu v roce 1968 rehabilitovaly politiku skrze občanskou angažovanost. Ivan Medek, nejdříve doma a potom i v exilu, nemohl při tom chybět.

¹⁹ Tamtéž.